

Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal

Településfejlesztési Főosztály

Környezetvédelmi Nyilatkozat

2018

1. A nyilatkozatról

Jelen környezetvédelmi nyilatkozat révén ismertetésre kerülnek a Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Településfejlesztési Főosztálya által alkalmazott környezetmenedzsment rendszer 2018-as évi sarkalatos tevékenységei, változásai a korábbi években alkalmazott szerkezeti struktúra szem előtt tartásával.

A korábbi környezetvédelmi nyilatkozatokhoz hasonlóan, nyilatkozatunk fő vonala továbbra is a legjellemzőbb és legkiemelkedőbb környezethasználati adataink szemléltetéséből, továbbá a lényeges fókuszterekkel kapcsolatos környezeti aktivitások ismertetéséből áll. Ezenfelül áttekintésre kerül minden olyan projekt, fejlesztés, intézkedés, amely a fenntarthatóság céljainak érvényre juttatását és biztosítását, a környezeti elemek állapotának javítását és terhelésének csökkentését hivatottak szolgálni Győrben és térségében.

Eme dokumentumban bemutatott adatok, a 2016 és 2018 közötti időszakot ismertetik, összevetve az adatokat, illetve külön kitérve azon kérdéskörre, hogy mennyire voltak produktívak és célravezetők a megvalósított intézkedések az egyes területeken.

A 2018-as környezetvédelmi nyilatkozatban a korábbi évekhez hasonlóan, Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Településfejlesztési Főosztálya, mint a környezetmenedzsment rendszer alkalmazási területe, valamint e területtel kapcsolatos környezeti tényezők és programok kerülnek elsődlegesen bemutatásra.

2. A környezet állapota Győrben

Az észak-nyugati régió mind gazdaságilag, mind fejlesztések tekintetében Magyarország egyik vezető régiójának számít. E térség központját pedig maga Győr Megyei Jogú Város képviseli nagymértékű és magas színvonalú ipari és gazdasági horderejével.

Az elmúlt évekhez hasonlóan megyeszékhelyünk továbbra is kiemelkedő és folyamatos fejlődést produkált. Továbbra is növekedett a város gazdasági vonzereje és potenciálja, mindemellett növekedett az új gazdasági szervezetek száma, melyek teljesítménye 2018-ban is növekedést mutatott.

Győr gazdasági színvonala megtartása mellett, kitartóan nagy figyelmet fordít a környezettudatos fejlesztések érvényre juttatására, biztosítására, annak érdekében, hogy a gazdasági érdekek és a természet érdekei egyenértékű mértékben legyenek szem előtt tartva. Fontos szempont, hogy minden egyes városi lakó minél élhetőbb környezetben lakhasson, továbbá rendelkezésre álljon egy fenntartható jövőkép. Önkormányzatunk kiemelt szempontja, hogy a környezeti kritériumok és követelmények a társadalmi szolgáltatások folyamatos biztosítása és fejlesztése során minél nagyobb hangsúlyt és teret kapjanak. A fenntarthatóság gyakorlati célként és hajtóerőként való érvényesülésének és alkalmazásának érdekében, már a döntéshozatali szinten is megjelennek annak szempontjai. Mindennapi részét képezik a városi vezetésnek valamint stratégiai dokumentumainak.

A következő alfejezetekben, a 2018-as esztendőben, a környezet állapotában bekövetkezett legfontosabb változásokat szemléltetjük, valamint a vizsgált időszakhoz kapcsolódó környezetminőség javítását szolgáló intézkedések is bemutatásra kerülnek.

Levegőtisztaság és közlekedés

Városunk levegőtisztaság-védelmi állapotát az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra is alapvetően három fő kibocsátási forrás határozza meg: az ipari termelésből származó, a közlekedésből származó, valamint a lakossági fűtésből származó kibocsátás. Az országos automata mérőhálózat adatai alapján Győr légszennyezettségi index besorolása 2018-ban kifogásolt minősítést kapott, szemben a 2017-es megfelelő minősítéssel. A nitrogén-dioxid éves átlagkoncentrációja 2018-ban az országos manuális mérőhálózat adatai alapján jelentős mértékben csökkent, az ülepedő por (PM10) koncentrációja az országos automata mérőhálózat adatai alapján szintén mérséklődött.

Jellemző légszennyező-anyag kibocsátások

	Egység	2016	2017	2018
NO ₂	µg/m ³	27,35	27,93	11,00
Ülepedő por (PM10)	µg/m ³	19,47	26,94	23,95

Mindezek ellenére 2018 októberében a szálló por magas koncentrációja miatt számos helyen, többek között Győrben is kifogásolható kategóriájúvá minősítette az Országos Közegészségügyi Intézet a Levegőhigiénés Index értéket.

Városunk vezetése évről évre arra törekszik, hogy intézkedések sorának bevezetésével folyamatosan próbáljon javítani Győr levegőminőségén. Ezen intézkedések közül kiemelendők a közlekedésszervezést, valamint a közlekedési infrastruktúra fejlesztését célzó intézkedések és döntések. Meg kell említeni továbbá a folyamatosan zajló energetikai fejlesztéseket, rekonstrukciókat, a közösségi közlekedés tudatos fejlesztését, továbbá a környezetbarát üzemek és iparágak, környezetet kímélő eszközöket alkalmazó üzemek letelepedésének támogatását.

Győrről köztudott, hogy kerékpárosbarát város, melyre kiemelt figyelmet fordít. A 2017-es évben is folyamatosan bővült a GyőrBike közösségi kerékpárrendszer. 2018-ra már elmondható, hogy mindösszesen 34 darab kerékpár állomás állt rendelkezésre, mintegy 421 dokkolóval. Kerékpárosbarát város lévén kiemelt figyelmet fordítunk a környezetbarát kerékpáros közlekedés mindennemű támogatására. 2018-ban folytatódott a saját kerékpárt használó lakosok támogatása is.

A közösségi kerékpárrendszer kialakításával párhuzamosan támogatjuk a saját kerékpárt használó lakosaink közlekedését is. 2018-ban a győri lakosok számára továbbra is biztosított volt a lehetőség, hogy ingyenesen részt vehessenek kerékpárjaik jelöltetésében és regisztrációjában, mely során a kerékpárjuk alvázába egyedi szám- és betűsor kerül beégetésre. Ezáltal a kerékpár adatai felvételre kerülnek egy rendőrségi adattárolóba, valamint a jogos tulajdonosok számára kerékpáros-igazolvány kerül kiállításra. A program célja: a kerékpárok azonosíthatóságával a lakosság értékeinek védelme, a kerékpárlopások számának csökkentése, illetve az eltulajdonított kerékpárok megtalálása és a jogellenes cselekmények elkövetőinek felderítése. 2018-ban egyedülálló módon a vidéki buszpályaudvarnál kialakításra került egy tizenhat kerékpár tárolására alkalmas GyőrBox-rendszer, melynek segítségével a közterületen is biztonságban tárolhatóak a kerékpárok.

Tovább folytatódott 2018-ban a közutak fejlesztése is - ismét több milliárd forintot fordított a város az útfejlesztésekre, csak a lakóutcák felújítására 1,7 milliárdot. Az idej felújítások során mintegy nyolc kilométer út újult meg és közel két kilométer hosszú kerékpárút burkolatát cserélték ki. A lezáródó Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretein belül elkészült a Kisbajcs és Nagybajcs közötti 600 méteres kerékpárút, valamint az úthálózati fejlesztés is. A 2018-as lakóutca program elemeként kiemelendő a Tihanyi Árpád úti kerékpárút átépítése Adyvárosban, mely 2019-re el is készült. A kerékpározás népszerűsítése érdekében hatezer biciklis együttesen mintegy 600 ezer kilométert tekert a - Bringázz a munkába! - kampányakció keretein belül, mely 2018. május 14. és június 11. között Magyarország egész területén került megrendezésre, melyben számos győri lakos is részt vett. A kampány győri része Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Keret Egyesület szervezésében zajlott le.

A kerékpáros közlekedés fejlesztése mellett folytatódtak városunkban az útfelújítással kapcsolatos projektek is az egyéb közlekedési formák fejlesztése céljából. Elkészült 2018 márciusában dinamikusabb

közlekedést szolgáló Szauter úti turbó körforgalom. Az útszakasz kapacitás-bővítése még 2016-ban kezdődött, ekkor készült el ugyanis a Nádorvárosi Köztemető előtti körforgalom átépítése, majd következett a Szauter utca kétszer két forgalmi sávra bővítése a két körforgalom között 270 méteren, illetve a 82. számú főúti csomópont átépítése. A turbó körforgalom egyben enyhíti a 82. számú főúton lévő vasúti átjáró felől kialakuló torlódásokat is. A teljes szakaszon átépültek a szegélyek illetve új aszfalt kötő- és kopórétegeket építettek be. A teljes területen a zárt csapadékvíz elvezető rendszer, illetve az összes ivóvíz vezeték is újjáépült. A közvilágítási hálózatot is modernizálták, korszerű LED-es lámpatestekkel. A szilárd burkolat nélküli területek füvesítésén kívül a nyomvonal mellé cserjéket is ültettek.

A 2018-as lakóutca program keretein belül lefolytatott intézkedések a következők voltak:

Út/útszakasz	Városrész
Új Bácsai úton jelzőlámpa építése az Irinyi János úti gyalogátkelőhelynél	Révfalu
Nagyhegy utca felújítás III., befejező ütem	Gyórszentiván
Szigethy Attila út autóbuszöblök létesítése Verseny utcánál és a Szigethy Attila út 99. előtt, továbbá burkolat felújítás	Adyváros
Orgona utca felújítása	Nádorváros
Lajta út – Ikva utca jelzőlámpa építése	Marcalváros
Mécs László út – Kovács Margit utca jelzőlámpa építése	Marcalváros
Újélet út – Ormos út körforgalom építése	Ménfőcsanak
Újító utca felújítása	Újváros
Levendula utca felújítása (Lepke utca és Mozsár utca között)	Szabadhegy
Török Ignác utca felújítása csapadékvíz elvezető csatorna építésével	Szabadhegy
Búzakalász utca kiépítése (zsákutca szakasz)	Kismegyer
Vasútsor felújítása I. ütem (Mogyorós utca és vasútállomás között)	Gyórszentiván
Újkapu utca felújítása	Belváros
Tihanyi Árpád út 69. mögött parkoló építés II. ütem	Adyváros
Szabolcska utca burkolat felújítás	Nádorváros
Mécs László út parkoló építés	Marcalváros
Reptéri út felújítása (Dohány utca és Martin út között)	Gyárváros
Pinkóca utca felújítása	Újváros
Rózsa utca felújítása	Ménfőcsanak
Győzelem út – Horgas utca csomópont átépítése új gyalogátkelőhellyel	Ménfőcsanak
Pusztaszeri utca felújítása	Jancsifalu
Tihanyi Árpád úti kerékpárút átépítése a Kórház mellett	Adyváros
Bem tér nyugati oldal felújítása	Nádorváros

Emellett fontos megemlíteni még, hogy felújításra került a Kodály Zoltán utca és a Szigethy Attila út közötti 750 méteres útszakasz, melynek felújításáról 2016-ban született döntés. Fontos kiemelni Győr egyik legnagyobb 2018-as beruházását, a 83-as főút szakaszának felújítását, valamint a biztonságos közlekedés érdekében a körforgalom kialakítását. Az első ütem befejezése után, átadták a 83-as főút győri bevezető szakaszának kétszer kétsávos, illetve három turbó körforgalommal kibővített szakaszát. A fejlesztés a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő (NIF) Zrt. beruházásában több mint 1,4 milliárd forint Európai Unió és hazai költségvetési forrásból valósult meg. Az új turbókörforgalmú csomópontok megkönnyítik és biztonságosabbá teszik az M1-es autópályára való fel- és lehajtást, illetve a 83-as főút győri bevezetőszakaszának kapacitása is megnövekszik. A munka azonban nem áll meg, ugyanis 2022-re Pápaig megújulhat a teljes útszakasz.

Győr egyik legfontosabb közlekedési beruházása volt az elmúlt időszakban az 1. számú főút fejlesztése, melynek célja a Radnóti utca és az 1. főút összekötése, ezáltal az átmenő forgalom mértékének csökkentése. A beruházás során 1142 méternyi utat építettek, ebből 588 métert a Radnóti utcában, 554 métert az 1-es főúton. Az út közvetlenebb kapcsolatot jelent a nyugati városrészrel Sziget, Révfalu, a Széchenyi István Egyetem, az északi városrészek és települések számára.

2018-ban döntés született továbbá az Ipar utca belső elkerülő útra való rákötéséről is, mely várhatóan a forgalmi helyzet javítása és a környezetterhelés csökkentése érdekében készülhet el a kitűzött 2022-es évre. Első szakasza az Ipar utca meghosszabbításaként a Mártírok útja (1-es főút) csomópontjából indul és az Új Bácsai úton kiépült körforgalmú csomópontig tart. A második szakasz innen a 14. számú főútig épül ki (a 14-es főút közötti átvezetést a 81-es főútig később készítik elő). Egy új, 200 méteres Mosoni-Duna-híd is épülni fog. Ha elkészül, a második építési szakaszban kötik majd össze a 14. számú (Vámoszabadi felé tartó) főúttal 1682 méteren, az úgynevezett révfalui körúttal. A forgalmi becslés szerint az első szakaszt 2035-re 16–20 ezer, a révfalui részt 8–9 ezer jármű használhatja majd. A nagy forgalom által okozandó nagy zaj miatt négy, négy és fél méter magas zajárnyékoló falak építése javasolt az út mentén, a lakóterületekkel érintkező szakaszon.

Az útfejlesztések mellett pedig szót kell emelni az egyre nagyobb forgalmat lebonyolító úthálózat esetében a parkolóhelyek kialakításáról is. Döntés született, hogy Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata és egy ingatlanfejlesztő cég együttesen 110 darab új parkolóhelyet épít Marcalvárosban. 2018 decemberében átadásra került az Árpád parkolóház, mely mintegy 200 férőhelyet képes biztosítani az autósok számára. Ez a fejlesztés egy több évre visszanyúló parkolási problémát old meg. Nyolc szint szolgálja a parkolást, kettő a föld alatt, hat pedig a felszínen. A tetőn – vagyis az ötödik emeleten – egy 1276 négyzetméteres zöldtető húzódik mintegy 5000 darab növényvel, elsősorban környezetvédelmi célt szolgálva. Környezetvédelmi szempontból fontos kiemelni továbbá, hogy a parkolóházban elektromos töltőállomás-helyek, valamint motorparkolók és kerékpár-tároló is kiépítésre került, és még a Győr-bike hálózatnak is létesült az Árpád úton új állomása.

Vízminőség

Győr nem véletlenül a folyók és a találkozások városa. A természetes víz közelsége nagymértékben meghatározza a győri lakosok hétköznapijait, hiszen négy különböző felszíni vízfolyás érinti Győr területét, továbbá nem egy tó megtalálható városunk területén, amelyek számos kikapcsolódási és pihenési lehetőséget biztosítanak az arra vágyóknak. Ennek okán a jó ökológiai állapot fenntartása, valamint a rekreációs lehetőségek élelmes és ésszerű kihasználása egyaránt stratégiai céljaként tartandó fenn a győri Önkormányzatnak.

A felszíni vizeink állapotának kérdéskörét kiemelt prioritásként kezeljük, s külön figyelmet szentelünk a vízterhelések minél nagyobb mértékű csökkentésére. Fontos a szennyezések mindennemű megelőzése, melynek általunk alkalmazott eszközei a vízparti területek folyamatos kezelése, szennyvíztisztító telepeink modernizációja, a szennyvíz és csapadékvíz rendszerek minél hatékonyabb kialakítása, a hulladékgyűjtési- és kezelési rendszerek folyamatos korszerűsítése, optimalizálása és karbantartása. A települések belterületeinek vízellátottsági aránya közel 100%-osnak tekinthető. A megyénket érintő működési területen közel 12 távlati és 20 üzemelő ivóvízbázis található. Győrben a csatornarakötési arány 2017-hez hasonlóan változatlanul 98%-on állt 2018-ban, melynél továbbra is fontos szempont a direkt bevezetések okozta, illetve az indirekt szennyezések okozta veszélyek minimalizációja. Az elválasztott rendszerű csatornahálózat hossza 387,5 km-re, míg az egyesített rendszerű csatornahálózat hossza 129,4 km-re volt tehető.

Felszíni vizeink állapotát továbbra is legjelentősebb mértékben a szennyvíz bevezetések, a légköri kiülepedés, a talajból történő ki- és bemosódás, valamint az esetlegesen bekövetkező szennyezések befolyásolják. Vizeink - állapotváltozásának nyomon követése érdekében - rendszeres monitorozás alatt állnak az országos törzshálózati mintavételi program keretében. A legfontosabb szennyezőanyagok vonatkozásában a felszíni vízfolyások minősége megfelelő volt az elmúlt évhez hasonlóan.

Bár közvetlenül nem az Önkormányzathoz kötődik, de annak területén is érezteti majd hosszútávú hatásait a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat által a KEHOP-1.2.0-15 „KEHOP Klímastratégiák kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás” című konstrukció keretében 30 millió forintnyi támogatást nyert a „Megyei Klímastratégia kidolgozása, valamint éghajlatváltozási platformok létrehozása és működtetése Győr-Moson-Sopron megyében” című pályázatának megvalósítása. A projekt megvalósítása révén elkészült a megyei klímastratégia, melynek eleme többek között a vizekkel való fenntartható gazdálkodás stratégiai tervezése is.

Felszíni vizeink folyamatos kezelésére és rendezésére kiemelt figyelmet fordítunk. Az Adyvárosi I.-es számú tervon például a vizsgált években szükségessé vált egy speciális – gyermekek számára különösen látványos

- nád- és hínárvágó gép alkalmazása hínártalanítás céljából, mivel a vízinövény kedvezőtlen mértékben lepte be a teljes vízfelszínt.

2017 nyarán kezdetét vette, és 2018-ban is tartott a Mosoni-Duna torkolati szakaszának vízszint-visszaállítását szolgáló projekt, melynek keretében áthelyezésre kerül a Mosoni-Duna torkolata, ami egy kétnyílású, árvízkapuként is funkcionáló vízszintszabályozó műtárggyal és egy hajószilippel kerül megvalósításra. A projekt eredményeképp javulni fog a Győrt is érintő árvízvédelem, lehetőség nyílik a vizes élőhelyek rehabilitációjára, biztosíthatja majd a hajózás lehetőségét és javítja a városképet.

2018 nyarán kezdetét vette a Rába-parti lépcsősor felújítási munkálata. Feltörték a régi vízi színpad lelátójaként szolgáló lépcsősorokat, elszállították a törmelékeket és előre-gyártott, minőségi elemekből új lépcsősor került kialakításra. Korábban már a Rába és a Mosoni-Duna rehabilitációja kapcsán, megtörtént az alsó rakparti részek lépcsőinek és felső sétalórészének kiépítése. A kettő között azonban megmaradtak a balesetveszélyes, töredezett lépcsősorok, amelyek helyreállítása nem tűrhetett halasztást. A projekt 2018 júniusára el is készült.

2018-ban is folytatódtak városunkban a Gördülő Beruházási Terv munkálatai, melyek a megfelelő műszaki állapotú közművagyonnal a folyamatos és költséghatékony víziközmű-szolgáltatást hivatottak biztosítani. Az elmúlt években sor került szivattyúk, gázmenység mérő berendezések, adagoló szivattyúk és a komposztáló cellákhoz hőmérők beszerzésére, valamint kiépítésre került egy homok- és rácsszemét tároló, illetve sor került a gázmosó tartályoknál a betétek cseréjére is.

Hulladékgazdálkodás

Győr számára kiemelten fontos a hulladékgazdálkodás-és hasznosítás minél magasabb színvonalon történő működtetése, korszerűsítése és fejlesztése. Ennek számos oka van. A hulladék egyszersmind esztétikai problémát, másrészt közegészségügyi kockázatot, ezen is túl, pedig környezetvédelmi érdemlegességet jelent, továbbá nélkülözhetetlen gazdasági potenciállal rendelkező és a városi lakosságot feszélyező tényező.

Városunkban teljesen kiépített szelektív hulladékgyűjtő rendszer működik. A 2004-ben az első - közterületre kikerült - szelektív hulladékgyűjtő edényekkel szemben, a 2018-as esztendőben már 166 szelektív hulladékgyűjtő sziget állt ingyenesen a lakosság szolgálatára. A háztartásokban keletkező egyéb veszélyes és nem veszélyes hulladéktípusok befogadására 7 hulladékudvar állt a lakosság rendelkezésére - e hulladékudvarok szolgáltatásait térítésmentesen vehetik igénybe a győri és Győr környéki lakosok. A szelektív hulladékgyűjtés biztosítása mellett fontos kiemelni, hogy kialakításra került egy regionális hulladékkezelő központ, mely rendelkezésre áll a győri mellett mintegy további 111 település hulladékának befogadására. Ez a létesítmény egyszersmind modern, másrészt megfelel az Európai Unió normáinak. A hulladékkezelő telepen a beérkező hulladékmennyiség válogatásán túlmenően lehetőség áll fenn a hulladék mechanikai-biológiai hulladékkezelésére is.

Győrnek és térségének kiemelkedő a gazdasági vonzereje. Ez a keletkező hulladékok mennyiségében is tükröződik, hiszen folyamatosan növekszik a város és a térség lélekszáma. Ennek okán pedig a keletkező hulladékok mennyisége is növekszik, melyből kiemelt hányadot képvisel a szelektíven gyűjtött hulladékok mennyisége is. A korábbi évek sikeres tapasztalataiból kiindulva a vizsgált években is folytatódott Győrben és térségében a hulladékudvarok létrehozása, valamint azok használatának népszerűsítése. 2018-ban 36 darab vidéki hulladékudvar állt a lakosság rendelkezésére. Ezek az udvarok lehetőségük van a lakosoknak térítésmentesen és környezettudatosan megszabadulni a veszélyes hulladékoktól, valamint a szükségtelenné vált lomoktól. A korábban kialakított rendszer fejlesztése és környezethatékonyágának optimalizálása érdekében 2018-ban bejelentették a kapacitások bővítését.

A „Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése a Győr Nagytérségi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás közszolgáltatási területén, különös tekintettel az elkülönített hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerre” című projekt (KEHOP-3.2.1-15-2017-00016) 2018 februárjában került kihirdetésre. Részei a gyűjtőhelyek számának növelése, a meglévő kapacitások növelése, a szükséges gépjárművek beszerzése, a hulladékhasznosítás előkészítési rendszerének korszerűsítése, a mechanikai-biológiai előkezelők fejlesztése, a műszaki körülmények fejlesztése és nem utolsósorban a szemléletformálás támogatása.

A 2018-as évben is megrendezésre került a TeSzedd! akció, mely önkéntes hulladékszedési kezdeményezéshez számos fiatal, diák és iskola csatlakozott.

Felújításra került a korábbi Petőfi tér, ma már Bethlen István tér, melyen a városban eddig egyedülálló módon földbe süllyesztett szelektív hulladékgyűjtő edények lettek kialakítva. Ezek a pedállal nyitható tárolók egyrészt nagy mennyiséget képesek magukba foglalni, másrészt közegészségügyi kockázatot is kevésbé hordoznak az elzártság révén, ráadásul esztétikus a megjelenésük.

A tavalyi évben is folytattuk a már évek óta sikeresen működő, zugszemtelés felszámolását célzó „hulladék kommandó” kezdeményezésünket, melynek keretében a Közterület-Felügyelet, a Győr-Szol, a Győri Rendőrkapitányság, valamint a Mezei Őrszolgálat munkatársai együttesen lépnek fel a zugszemtelők ellen, melybe 2016 óta már a polgárőrség is bevonásra került. 2018-ban a rendőrséggel és a járási hivatallal együttműködve kamerák kerültek kihelyezésre azokon a területeken melyek esetében jellemző a zugszemtelés jelensége. Ezek a kamerák a rendőrséghez kerültek bekötésre, így akkor is eljárás indítható a szemtelővel szemben, ha helyszíni tettenérés nem is történt. A kamerák helye – akár a traffipax esetében – változtatható, így több helyszínt tartható ellenőrzés alatt. A 2018-as év során összesen 876,9 t zugszemét került elszállításra a szelektív gyűjtő szigetekről. Ehhez adódott még 128,6 t elszállított lomhulladék, mely szintén zugszemétként került elhelyezésre.

A közszolgáltatási tevékenység kiegészítéseképpen a GYHG Nonprofit Kft. lehetővé tette a kizárólag Győr közigazgatási területén a társaság logójával ellátott, 60 liter hulladék elhelyezésére alkalmas zsákok vásárlását, amelyekbe a lakosság által közterületen összegyűjtött fű, falevél, gally, zöldhulladék, valamint saját ingatlanon belüli nagyobb mennyiségű bio-, biológiailag lebomló hulladék elhelyezésére van lehetőség.

Zaj

Győr stratégiai zajtérképét figyelembe véve igyekszünk az egyes intézkedések, fejlesztések során a lehetőségekhez mérten a legalacsonyabb szinten tartani a zajemissziókat. Városunkban a legjelentősebb zajterhelés a közlekedésből származik, így a különböző forgalomszabályozási, forgalomtechnikai és infrastrukturális beruházásokkal, fejlesztésekkel igyekszünk a városi és az azon áthaladó forgalmat gyorsabbá, gördülékenyebbé tenni, jelentősen mérsékelve ezáltal városunk zajterhelését. Ezeket a célokat szolgálják többek között a közlekedés bemutatásánál említett turbó körforgalmak kialakítása, valamint a Győrt keletről elkerülő út kiépítése, mely szignifikáns mértékben járul hozzá városunk tehermentesítéséhez. Továbbá kiemelendő, hogy városunkban a főbb zajterheléssel sújtott területeken eddig is kialakításra kerültek zajvédő falak, amelyek létesítése a keleti elkerülő út kialakítása révén is esedékesek lesznek majd.

Természeti és épített értékek

Egy város környezeti állapotának egyik legtranszparensabb indikátora a természeti értékek állapota. Városunk gazdag ilyen jellegű értékekben, amelyek többek között az átfolyó számos felszíni vízfolyás jelenlétének tudhatók be. Győr mindig is nagy hangsúlyt fektetett a természeti értékek megóvására. A gyönyörű barokk központjáról is méltán híres városunk fejlesztéseiben, az épített értékek védelme kiemelt prioritást élvez. Ezzel párhuzamosan az is elmondható, hogy Győr hozzájárul a zöldterületek számának és nagyságának tervezett növeléséhez és azok fenntartásához. 2018-ban számos intézkedés célozta városunk természeti és épített értékeinek fenntartását és fejlesztését.

Felújításra került az Újváros, Sziget és a Belváros határán elhelyezkedő, egykori Petőfi tér, melyet ma már a Bethlen István térnek neveznek. A munkálatok során parkosítást végeztek, valamint Bethlen István egészalakos szobra is kihelyezésre került. 2018-ban felújításra került továbbá Győr-Szabadhegyen a Lepke utca melletti lakótelep zöldterülete is. A rendbetétel az elmúlt években több ütemben zajlott le. Számos helyen is új gyalogos-közlekedő létesült, és a régebbi, rossz állapotban lévő járdaszakaszokat is rendbe tették a szakemberek, mintegy 200 méter hosszúságon. Új padokat is használatba vehetnek már az ott élők, hiszen közel tíz bútor is kikerült az elmúlt időszakban.

2018-ra befejeződött az Adyvárosi tó melletti sétány és játszótér fejlesztése és funkcióbővítése. Többek között kialakításra került Győr harmadik automata illemhelye is. Az említett mellett, korábban már kettő illemhely is elkészült, melyek a Bisinger sétányon, valamint a Zechmeister utcában helyezkednek el. Az új létesítmény az Adyvárosi tónál, az új sportpálya és a folyamatosan fejlesztett és tömegesen látogatott

várjátstóter közötti zöldterületen található. A létesítmény vandálbiztos kialakítású és a mozgásukban korlátozottak számára is igénybe vehető. Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Győr-Szol Zrt. mint konzorciumi partner együttesen pályázatot nyert a győri vásárcsarnok átalakítási tervzetére. Ennek részeként a létesítményhez tartozó területek felújítása is tervbe lettek foglalva, a „Zöld város kialakítása Győrben” projekt keretein belül. A rekonstrukciós munkálatok során felújítják a parki járdákat, valamint a játstóter és annak környéke közterületi berendezésekkel bővül. Egyes helyszíneken faátültetésre is szükség volt, így a külső körülmények miatt várhatóan kevesebb egészséges fát kell majd a későbbiekben kivágni. A „Zöld város kialakítása Győrben” TOP projekt keretében, a Malom ligetben különleges, eddig Győrben nem alkalmazott eljárással mentették meg a parkban található egészséges fákat, mivel azok a leendő járdák nyomvonalába estek, viszont a fák egészséges mivolta nem igényelte azok kivágását. Ennek eredményeképpen a fák maradhattak a ligetben, és olyan helyre kerültek, ahol nem zavarják a munkálatokat, illetve a majdani közlekedést. A fák gyökérzetét egy körülbelül három méter átmérőjű, nagyjából 1,5-1,6 méter mélységbe lenyúló hidraulikus meghajtású gép emelte ki, mintegy „átölelve” a növények alsó részét. Az átültetésnek ez a fajta módszere Európa-szerte egyedülálló.

Városszerte intézkedések sora biztosította Győr természeti értékeinek és látképének fejlesztését. 2018 februárjára Győr Város Önkormányzatának támogatásával közel 800 darab facsemetét és több mint 1000 darab cserjét ültetett el a közelmúltban a GYŐR-SZOL Zrt. Gyárvárosban és Likócson összesen 48 darab, a város sajátosságait jól tűró fával bővítették a növényállományt. A faültetési program keretében két helyszínen kiserdő telepítése is történt. Bácsán az úgynevezett „koronás” körforgalom melletti területen 50 darab, az Aranypart II. szabadstrandon összesen 100 db fát ültettek. Ménfőcsanakon és Gyirmóton az utóbbi 3 évben összesen 159 darab, a városi élet sajátosságait jól tűró fával bővült a növényállomány. Az eddigi évekkkel szemben, nagyobb, körülbelül 18-20 cm törzskörméretű egyedek is gazdagítják a városi faállományt. A közterületekre több mint 50 féle fa és több mint 20 féle cserje került. Az előírásokat betartva legnagyobb számban a gömbjuhar, az oszlopos juhar, az oszlopos gyertyán, a magyar kőris, a gömbmeggy, a gömbakác, az oszlopos szil, a hegyi ternye, a madárbrs, a parlagi macskatalp, a hanga, a levendula, a fagyal és a babérmeggy képviselteti magát. A fásítási program részelemeként, a határozati fapótlásokban előírtak, valamint a további faültetések mellett 2018-ban újabb két helyszínen létesítettek kiserdőt. Ez a két helyszín a Marcalváros I-en a Bakonyi út melletti zöldterületen és a Szentlélek templom utáni területen, a 83-as főúttal párhuzamosan került kialakításra. A frissen ültetett fák karóján egy szalag látható, melyen a „A jövőért ültetjük!” felirat olvasható, így az egész városban jól nyomon követhető a friss telepítés.

2018-ban a fásítási program részeként először alkalmaztak olyan berendezést, amely képes arra, hogy a kivágott fák tuskóit szétfúrja. A szerkezettel a talajban maradt egész növényi maradványt is el lehet távolítani a fapótlások, illetve a közterületi munkálatok zavartalan biztosítása érdekében.

A 2017-ben rekord mennyiségű facsemete és cserje került Győr közterületeire, ám 2018-ban sikerült még ezt is túlszárnyalni. Az önkormányzat kezdeményezésére a Győr-Szol Zrt. 1125 fát, 308 cserjét és 365 évelő növényt ültetett el összesen. 2017-ben 20 ezer egynyári, városi életet tűró palánta került kiültetésre a város zöld területein. Azonban 2018-ban ez a szám elérte a 110 ezer egynyári virágot. Az esztétikus városkép kialakítása céljából városunk számos körforgalmának növényzete került megújításra, virágosításra.

A belváros rekonstrukcióját folytatván 2016-ban elindult a Bécsi kapu tér és környező utcáinak felújítása, mely magában foglalta egyebek mellett a közművek teljes cseréjét, a belvárosi környezethez illő burkolat kiépítését, a köz- és díszvilágítás felújítását, valamint új szökőkutak kihelyezését. A projekt befejezése 2018. év végére esett, melynek egyik legfontosabb mozzanatát, a Kisfaludy Károly-szobor végleges visszahelyezése jelentette. Fontos továbbá megemlíteni, hogy Győr egyik leglátványosabb fejlesztése a Kormányhivatal győri Árpád úti üvegalotájának korszerűsítése és energetikai fejlesztése.

Mint tudjuk, Győr pályázott az Európa Kulturális Fővárosa 2023-as címre, ennek kapcsán is fontos volt a kulturális infrastruktúra fejlesztése, ám ezek a fejlesztések attól függetlenül is előre mutatóak, hogy a város sajnos nem nyerte el e rangos elismerést. A városképi keret 40 millió forintot tartalmazott, amely szintén Győr értékes épületeinek megóvását szolgálta.

Energiahasználat

A városi létforma ma már egyik leginkább meghatározó eleme az energiahasználat, amelynek során a környezeti elemekre gyakorolt hatás, valamint annak gazdasági jelentősége mára már vitathatatlan. Ennek okán Győr jelentős hangsúlyt fektet az energiahatékonyság folyamatos növelésére és töretlenül igyekszik az energiahatékonyság terjesztésére is. Számos intézkedéssel igyekszünk évről évre biztosítani és érvényesíteni városunk energiatudatos fejlesztéseit. Győr távhőellátásának 20%-át a Bőny melletti geotermikus erőmű révén geotermikus energiából fedezi, az erőmű 2015-ös üzembe helyezése óta. Az erőművet, valamint az ahhoz kapcsolódó rendszert a PannErgy Csoport 2016-ban továbbfejlesztette a termásvíz eddigénél is hatékonyabb módon történő hasznosítása céljából, elősegítve a város hatékonyabb energiafelhasználását.

Az energia-és környezettudatosság jegyében a városüzemeltetés keretein belül, minden egyes újonnan épülő, továbbá felújításra kerülő útszakaszon, útkereszteződésben, továbbá infrastrukturális fejlesztés során törekszünk a LED-es közterület világítások, megvilágítások applikálására. Az elmúlt években számos ilyen rekonstrukció és fejlesztés történt, többek között az Adyvárosi tó környezetének felújítása, a Rába és Mosoni-Duna találkozásánál lévő játszótér, illetve az Iparcsatorna melletti út Puskás Tivadar útig tartó szakaszának kiépítése, valamint a Temető utca felújítása esetében is. 2018-ban számos közvilágítási korszerűsítés történt. Többek között Nádorvárosban, a Bem tér parki járdahálózatnál, a Bartók Béla út-Szent Imre út közvilágítása esetében, Gyárvárosban a Mátyás téren, a Belvárosban az Eötvös parkban és Újvárosban, a Burcsellás köz – Jakobinus köz – Beér köz – Transzportház közvilágítása esetében.

Kiemelt figyelmet szentelünk városunkban az épületenergetikai fejlesztéseknek, 2016-ban egy milliárd forintból vette kezdetét a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal két épületének modernizálása. A projekt során a Kormányhivatal 3 helyszínen valósított meg energetikai fejlesztéseket, melyből kettő is hivatalosan 2018-ban lett kész.

A Győr, Árpád út 32. épület esetében a kivitelezés 2018-ban fejeződött be. Kétségtelenül az egyik leglátványosabb fejlesztés a Kormányhivatal Árpád úti létesítménye, amelyet sokan csak üvegpalotaként emlegetnek. Az 1970-es évek elején épült épületen jelentős felújítás eddig nem történt. A megjelenésében két egységből álló épületegyüttes Kormányhivatali része újult meg. A projekt részeként az üvegpalota új hőszigetelést kapott, a régi függönyfalat újjáépítették, magas összteljesítményű napelemes rendszer került elhelyezésre a tetőszerkezeten és az oldalfalakon, korszerűsítették a gépi szellőztetést, a világítást és a fűtési rendszert. Megújuló energiaforrást felhasználó napelemből összesen 383 db került felszerelésre, két napelemes rendszer került kialakításra, teljesítményük összesen 103,4 kWp. Az épületenergetikai fejlesztésnek köszönhetően sokkal hatékonyabb energiafelhasználású, modern és környezetbarát épületek állnak a Kormányhivatal rendelkezésére. A fejlesztések mellett kiemelendő, hogy jelentősen csökkent a fosszilis energiahordozók használata következtében a levegőbe kibocsátott szén-dioxid mennyisége is. A mostani beruházásnak hála 64 háztartásnyi távhő-energiát képesek megtakarítani a jövőben. A fejlesztéssel az épület energetikai minőség szerinti besorolása „II”-ről (rossz) „CC”-re (korszerű) módosult. A rendeltetészerű használathoz elengedhetetlen kiegészítő felújítások, mint például a festés, a burkolás, a fűtőtestek elburkolása parapet fallal szintén megtörtént.

Az Árpád úti ingatlan mellett, a projekt további helyszíne a Szabolcska utcai irodaépület is elkészült 2018. szeptember végére. Az üvegpalotához hasonlóan itt is megtörtént a nyílászárók cseréje és szintén sor került napelemes rendszer kiépítésére. Megújuló energiaforrást felhasználó napelemből összesen 181 db került felszerelésre, amelynek teljesítménye 49,775 kWp. Sor került egy átfogó hőszigetelési beruházásra is, melynek elemei a külső fal, a pincefödém és a 4. emeleti, belső oldali födém utólagos hőszigetelése. A fejlesztéssel és a napelemes rendszer kiépítésével az épület energetikai minőség szerinti besorolása „BB”-re (közel nulla energiaigényre vonatkozó követelményeknek megfelelőre) javult.

2018-ban is folytatódott az otthon melege program, melynek keretein belül 193.595.000 forint állami támogatás került elosztásra. A lakosság a pályázatok beadásánál szemmel láthatóan az energiatakarékosságra helyezte a hangsúlyt. Ezt alátámasztja az is, hogy az esetek többségében A++, illetve A+++ kategóriába sorolt termékek vásárlásához nyújtották be támogatási kérelmüket, amivel 40.000 forint, illetve 45.000 forintnyi támogatási összeget igényelhettek.

2017-ben megkezdődött az Önkormányzat rendelő-felújítási programja, melynek keretein belül a Tihanyi Árpád úti és a Kör téri rendelőintézet korszerűsítése is megtörtént: a Tihanyi Árpád úti rendelőben sor

került az épület teljes villamos és gépészeti felújítására, új szellőztető rendszer készítésére, valamint az épület tetején napelemek kihelyezésére a gazdaságosabb és környezetkímélőbb üzemeltetés céljából. Ezt a fejlesztési sorozatot aztán 2018-ban kiegészítette, hogy Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata sikeresen pályázott a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programban. A nyertes pályázat révén Győr hat intézménye, a Kálóczy téri Szociális Otthon, a Liezen-Mayer úti Orvosi rendelő, a Hajléktalanokat Segítő Szolgálat Avar úti épülete, a Richter Terem, a Polgármesteri Hivatal Honvéd ligeti épülete, valamint a Vaskakas Bábszínház tetőszerkezetén helyeztek el napenergia alapú villamos erőműveket a saját (közcéli) villamosenergia-igény kielégítése céljából. A projekt során hat napelemes rendszert építettek ki, összesen 712 darab napelemmel. A beruházási folyamat eredményeképpen olyan, egymástól önálló épületenergetikai rendszerrel ellátott épületek jöttek létre, amelyek energia ellátása megújuló energia felhasználásával történik. A szemléletformálást különösen elősegítendő módon a nagyközönség számára megtekinthető, elérhető módon segítik a tapasztalatok és a műszaki információk terjesztését.

2018 végén napelemes kiserőmű kezdte meg működését városunkban, melyre Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programban nyert közel 142 millió forint támogatást. A „Napelempark létesítse Győrben” című, TOP-6.5.2-15-GY1-2018-00004 azonosítószámú projekt az Európai Regionális Fejlesztési Alapból és hazai központi költségvetési előirányzatból, valamint Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának önerős finanszírozásában valósult meg. A napelempark az Önkormányzat tulajdonában lévő területen, az Avar utcai Hajléktalanokat Segítő Szolgálat szomszédságában került kialakításra. Az 1886 db napelemből álló, 518,65 kW kapacitásúra tervezett rendszer a helyi környezeti adottságok figyelembevételével megközelítőleg 613 ezer kWh elektromos áram előállítását teszi lehetővé, ezzel is csökkentve az Önkormányzat villamos energiafelhasználását.

A 2017-es évhez hasonlóan folytatódott a Széchenyi István Egyetem energetikai korszerűsítése. Az Európai Unió és a Magyar Állam támogatásával, a Széchenyi 2020 program keretein belül 680 millió forint vissza nem térítendő támogatásból, felújításra került a Campus igazgatási épülete, valamint megvalósult az E szárny rekonstrukciója. Az első ütem során, új külső nyílászárókat kapott az igazgatási épület, homlokzati és lapos tető hőszigetelést kapott a létesítmény, mindemellett pedig napelemes rendszert építettek ki és korszerűsítették az épületgépészeti fűtésrendszert is. Az igazgatási épület energetikai fejlesztése 2018-ban sikeresen le is zárult.

A megújuló energiák használatának további fejlesztése céljából folytatódott a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Vasvári Pál utcai telephelyén is a naperőmű bővítése. Az intézmény, Dr. Tamás László János főigazgató főorvos vezetésével 2020-ig vállalta, hogy legalább 1000 tonna üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentéssel hozzájárul unokáink élhetőbb környezetéhez.

2018-ban elindításra került a mintegy 2 milliárd 800 millió forintból megvalósuló iskola-fejlesztési program, melynek keretében Győrben hét oktatási intézmény került felújításra és energetikai korszerűsítésre.

Szemléletformálás

Meggyőződésünk, hogy környezeti szempontból a tényleges fenntarthatóság eléréséhez a szemléletformáláson át vezet az út, ezért nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy városunk lakóinak figyelmét minden lehetséges módon felhívjuk a környezetvédelem fontosságára, a benne rejlő lehetőségekre, potenciálokra és az elhanyagolásával járó veszélyekre, kockázatokra.

2018-ban Magyarországon 35 település csatlakozott a világ legnagyobb civil környezetvédelmi megmozdulásához, a Föld órája akcióhoz, amellyel a klímaváltozás ellen és a természet védelme mellett kívánják az emberek figyelmét felhívni. Ennek keretein belül egy órára sötétbe borult a győri városháza, a Jedlik Ányos híd, a Kossuth híd, a Széchenyi tér, a Rába part – a Várfal sétánynál, a Káptalan domb a Bazilikánál, valamint a Rába folyó és Mosoni – Duna jobb partjának alsó sétánya.

Az elmúlt esztendőök hagyományainak figyelembevételével újfent megrendezésre került Győrben az Európai Mobilitási Hét és Autómentes Nap. A rendezvénysorozat célja a fenntartható és környezettudatos városi közlekedés szerepének fontosságának megismerése. 2018. szeptember 22-én, az Autómentes Napon a városi tömegközlekedés menetjegyváltás nélkül volt igénybe vehető. Az Autómentes Nap kapcsán ismét ingyen buszozhattak a résztvevők, éjszakai buszjárat állt rendelkezésre, jövőműhely, faros buszos utazás és teleplátogatás várta az érdeklődőket. Számos érdekes program került megrendezésre, például az

érdeklődők megkaphatták kedvenc régi busztáblájukat, fotópályázatot hirdettek, a lelkes rajongók pedig Volán-relikviákat vihettek haza. A programok listája még rendkívül sokáig folytatható, e rendezvény minden évben nagy sikernek örvend városunkban.

2018-ban a Széchenyi István Egyetem megrendezték a KEHOP 1.2.0-15-2016-00004 azonosítószámú "Megyei klímastratégia kidolgozása, valamint éghajlatváltozási platformok létrehozása és működtetése Győr-Moson-Sopron megyében " című projekt utolsó szemléletformáló konferenciáját, amely egyben a projektzáró konferenciája is volt. A rendezvényen részt vettek többek között a települési önkormányzatok képviselői és környezetvédelmi munkatársai, kormányzati tisztviselők, gazdasági szereplők, környezet- és természetvédelmi civil szervezetek munkatársai. Nem csupán természettudományos előadásokat hallhattak a jelenlévők, hanem egészen népszerű, az egyén vagy egy közösség klímaváltozásra való felkészülését bemutató előadásokat is.

A korábbi évekhez hasonlóan, ez évben is megrendezésre kerültek az Európai Madármegfigyelő Napok rendezvényei. Az érdeklődőket számos helyen, több érdekes programmal is várták, többek között madármegfigyeléssel, vetélkedőkkel, túrázással, tanösvény bejárással és madárgyűrűzéssel. A legkisebbek kézműves vetélkedőkön keresztül ismerkedhettek meg megyénk természeti csodáival. A programokon keresztül az érdeklődők betekintést nyerhettek a madárbefogás és a madárgyűrűzés izgalmas világába, ahol megismerkedhettek a természet- és állatvédelem kiemelten fontos témájával is.

Az Európai Hulladékcsökkentési Hét „A veszélyes hulladékok megelőzése, Méregtelenítsünk” szlogennel igyekezett a maga módján felhívni az emberek figyelmét. A Hét kiemelt témája, hogy miként csökkentjük a veszélyes összetevőkkel rendelkező termékek használatát közvetlen környezetünkben, például a fürdőszobában, konyhában, fészerben vagy garázsban.

Ismételten, 2018-ban is megrendeztük továbbá a már-már tradicionálisnak mondható „Szép környezet – Jó közérzet” elnevezésű környezetszépítő versenyünket, mely a környezet- és természetvédelem fontosságára hivatott felhívni a figyelmet.

Ma már elérhető a világhálón 2018-ban közre adott interaktív városi természet atlasz, az Urban Nature Atlas, ami száz európai város, közöttük Győr természetalapú megoldásait tartalmazza. A projektben Győr – Barcelona, Utrecht, Malmö, Newcastle és Lipcse mellett – az egyik mintaváros. Hat európai település és egyetem együttműködésben foglalkozik a természetalapú városfejlesztési megoldásokkal. A klímaváltozás és más környezeti, gazdasági és társadalmi kihívások megoldásában a fenntartható fejlődés, stratégiai fontosságúvá és szerepűvé vált az európai városok számára. Ezt az ökológiai megoldásokon alapuló új innovációs megoldások számos módon segíthetik. A NATURVATION projekt egy tudományterületeken átívelő partnerséget alkotva kívánja elősegíteni az innovatív ökológiai megoldások rendszerszerű alkalmazását városi környezetben. A projekt 2016. december 1-től 2020. november 30-ig tart. A projekt időszakára úgynevezett városi és regionális innovációs partnerség csoportok alakultak. Győr esetében eddig a városháza, az Audi Hungaria Zrt., a Széchenyi István Egyetem számos tanszéke, az ÉDUVIZIG, a Rába Holding Nyrt., és számos városi civil szervezet munkatársai kapcsolódtak be a munkába. A projekt keretében Győrben eddig csaknem mintegy harminc természetalapú megoldást azonosítottak, amelyből eredetileg tízet választottak ki a további vizsgálatokra. Ezek a Mosoni-Duna komplex projekt, az Audi Hungaria Zrt. természetalapú megoldásai, a Nagy-Pándzsa projekt, a győri zöldtetők, a Bercsényi liget és környéke, a Barátság park, a lakótelepi fák és kertek, a lakótelepi tavak, a Körtöltés utca csapadékvíz elvezetése és a Püspökerdő.

A különböző programok megrendezésén kívül kiemelten nagy hangsúlyt fektetünk természetesen a szemléletformálást célzó kezdeményezések anyagi támogatására is, illetve azok fontosságának hangsúlyozására. Önkormányzatunknak erre a Környezetvédelmi Alap forrásai állnak rendelkezésére. Minden környezettudatos ember nevében kijelenthető, hogy a fenntarthatóság és környezetvédelem sikerének útjára való rálépés a legkisebbek elérésénél, és az ő szemléletük formálásánál kezdődik.

3. Társadalmi, gazdasági helyzet

Egy település környezeti állapotának mikéntjéhez megértésekor sokat nyom a latba, a település társadalmi és gazdasági változásainak jellege. Ez alól nem kivétel városunk sem. Győr körültekintően megalapozott fejlődési stratégiájának eredményeképpen a gazdasági és társadalmi változások fajtája, iránya, valamint intenzitása folyamatos fejlődést eredményezett.

Demográfiai szempontból elmondható, hogy a 2018-as évben tovább növekedett Győr lakossága az előző évekhez képest. Míg 2017-ben a lélekszám 129 301 főre volt tehető, addigra ma már 130 094 lakos népesíti be Győrt. A Központi Statisztikai Hivatal 2018-ra vonatkozó adatai alapján városunk továbbra is a hatodik legnagyobb város hazánkban – Budapest, Debrecen, Szeged, Miskolc és Pécs után - a lakónépesség tekintetében.

A Központi Statisztikai Hivatal 2018-ra - és az elmúlt évekre - vonatkozó frissített jelentése alapján elmondható, hogy megyénk mind a foglalkoztatottsági ráta növekedésében, mind a munkanélküliség mértékének csökkenésében kiemelkedő értékeket produkált az elmúlt időszakban. Előbbi esetében ez az érték 2015-ben 60,0%, 2016-ban 61,0%, 2017-ben 63,1% és 2018-ban pedig 64,5% volt. Évről évre hatalmas gyorsasággal csökken a 15-74 év közötti népesség körében a munkanélküliség mértéke. Országos szinten elmondható, hogy amíg 2017 I. negyedévében ez az érték 4,5%, addig ezzel szemben 2018 IV. negyedévében már 3,6% volt. Megyei szinten elmondható, hogy 2015-ben 2,9%-ra, 2016-ban 2,0%-ra, 2017-ben 1,6%-ra és 2018-ban pedig már csak 1,4%-ra volt tehető a munkanélküliek aránya. Külön kiemelendő, hogy megyénk ezzel az értékkel az országos átlagbeli legjobb értéket képviseli. Összességében tehát megállapítható, hogy Győr-Moson-Sopron megye országos viszonylatbeli munkaerő-piaci helyzete továbbra is kimagasló.

2017-ben itt tartották számon a legkevesebb álláskeresőt az országban, 3 040 fővel. A nyilvántartott álláskeresők számát illetően csökkenés mondható 2015 és 2018 között. 2015-ben összesen 4 610 főt, 2018-ban viszont már csak 2 958 főt tartottak nyilván, mint álláskereső. Ezekkel az értékekkel Győr-Moson-Sopron megye továbbra is az élen jár a többi megyéhez képest.

A regisztrált gazdasági szervezetek száma megyénkben évről évre növekszik, így nem meglepő, hogy 2018-ban további növekedést mutatott a korábbi évekhez képest ez az érték. 2015-ben 77 372 darab, 2016-ban 78 524 darab, 2017-ben 80 282 darab és 2018-ban pedig 83 097 darab gazdasági szervezet lett regisztrálva Győr-Moson-Sopron megyében. Ez az elmúlt évhez képest közel 3,5%-os növekedés. Ezzel a 2018-as adattal megyénk a hatodik helyen szerepel a regisztrált gazdasági szervezetek számát illetően.

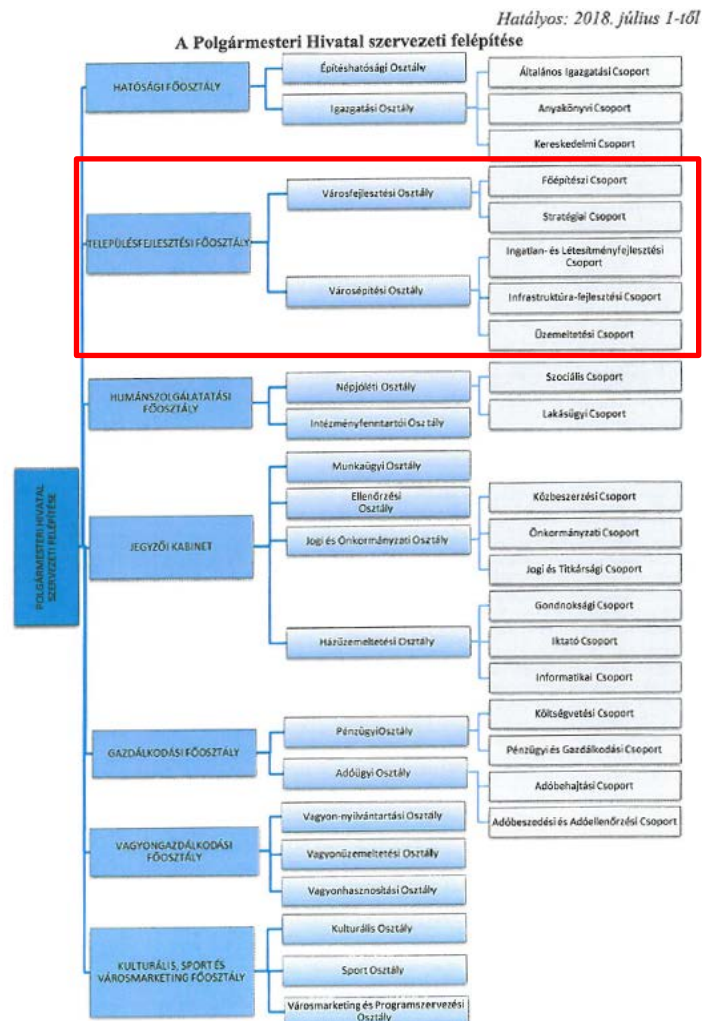
2018-ban a Győr-Moson-Sopron megyei telephelyű ipari vállalkozások teljesítménye növekedett. A szóban forgó vállalkozások teljesítményének bővülése jelentősen meg is haladta a 2015-ös és a 2017-es értéket a mintegy 3 866 milliárd forintnyi termelési érték előállításával. Ezzel az értékkel Győr-Moson-Sopron megye képviseli a legmagasabb összeget a megyék rangsorában megelőzve Budapestet és magát Pest megyét is. A 2017-es és a 2018-as érték között közel +5,4%-os növekedés tapasztalható.

Turizmus tekintetében Győr helyzete évről évre javul. A szállodák vendégforgalmi adatai alapján 2015-ben 394 574 vendég, 2018-ban 455 310 vendég fordult meg megyei szállodában. Ez +15,4%-os növekedésnek tekinthető. A tavalyi évhez képest +4,99%-os változás volt tapasztalható.

4. Az alkalmazott környezetmenedzsment rendszer

Az EMAS hitelesítést Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala 2008-ban szerezte meg, melynek immár negyedik hitelesítési ciklusa tart. Ennek értelmében folyamatosan törekszünk arra, hogy a rendszer folyamatos és egyenletes fejlesztésen menjen keresztül, továbbá olyan környezetvédelmi programok megvalósítására törekszünk, amelyek lehetőséget teremtnek a környezeti teljesítmény folytonos fejlesztésére és javítására.

A rendszer alkalmazási területe a Településfejlesztési Főosztályra terjed ki beleértve annak két szervezeti egységét, a Városfejlesztési Osztályt és a Városépítési Osztályt. A rendszer működtetésébe bevont létszám 2018-ban 42 fő volt.

1. ábra: Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának szervezeti felépítése (az EMAS-ban résztvevő szervezeti egységek pirossal jelölve)

A jelenleg alkalmazott környezetmenedzsment rendszer szem előtt tartja és számol városunk további stratégiai dokumentumainak célkitűzéseivel és irányvonalával is annak érdekében, hogy a kitűzött környezeti célok minél gyorsabban, célravezetően és eredményesen megvalósíthatóak legyenek. Ezen felül pedig fontos, hogy lehetőség nyíljon a szinergiák kihasználás által az új környezeti szempontokat tartalmazó irányok meghatározására.

4.1 Környezeti politika

Városunk környezetvédelmével kapcsolatos attitűdjét és alapelveit a környezeti politika foglalja össze, mely magában tartalmazza továbbá azokat a hosszasan fennálló vállalásait is, amelyek azok eléréséhez elengedhetetlenek. Környezeti politikánk nyilvános, és ennek értelmében annak mindenkor aktuális változatát az érdeklődők, továbbá érdekelt feleink számára továbbra is elérhetővé tettük, valamint az abban foglaltakat rendszeresen felülvizsgáljuk. Ez által azt garantáljuk, hogy az abban felölelték továbbra is összhangban legyenek a város számos más stratégiai célkitűzéseivel. A környezeti politika az *1. melléklet*ben található.

4.2 Környezeti tényezők és –hatások

A vizsgált időszakban továbbra sem történt jelentősebb változás az EMAS alkalmazási területeit illetően. Ennek értelmében a vonatkozó környezeti tényező – hatás párok sem módosultak a korábbiakhoz hasonlóan. Az elmúlt években alkalmazott kombinált (súlyozással ellátott) mátrix módszer eredményei alapján legfontosabb környezeti tényezőink továbbra is az alábbiak:

- ▶ villamos-energia felhasználás,
- ▶ szennyvíz-keletkezés,
- ▶ hulladék-keletkezés.

Önkormányzat lévén kiemelt figyelmet fordítunk tevékenységünk indirekt környezeti vonatkozásaira is, amelyek cselekedeteink városra gyakorolt hatásából származnak, és akár többszörösen is meghaladhatják közvetlen környezeti hatásainkat. A közvetett környezeti hatásaink terén három fő tématerületet érdemes kihangsúlyozni, ezek a helyi szabályozások, fejlesztési, beruházási döntések, az önkormányzati infrastruktúrák és vállalkozások működtetése, valamint a szemléletformálási tevékenység. A felsorolt fókuszpontok kapcsán rendszeresen ellenőrizzük és elemezzük lehetőségeinket és igyekszünk felmérni azok környezeti vonatkozásait, illetve beépíteni őket környezetvédelmi programpontjaink közé.

4.3 Jogi megfelelés

Az alkalmazott környezetmenedzsment rendszer működése a hivatalunkra vonatkozó jogszabályi előírásoknak való hiánytalan, teljes körű megfelelésen alapul. Ennek okán, kiemelt figyelmet szentelünk annak, hogy minden aktivitásunk megfeleljen a vonatkozó jogszabályi kritériumoknak. Jogszabálykövető rendszerünket gyakorta aktualizáljuk, azonfelül pedig a jogszabályalkotás során igyekszünk meghatározó szerepet szánni és figyelmet fordítani a környezetvédelmi szempontoknak. Az elmúlt időszakban – köszönhetően az erre a területre fordított figyelemnek – jogszabályi nemmegfelelésünk továbbra sem volt.

4.4 Környezetvédelmi vállalásaink, környezetvédelmi programunk alakulása

Környezetmenedzsment rendszerünk nélkülözhetetlen és elengedhetetlen fontosságú szegmense a középtávú környezetvédelmi célkitűzéseinket magában foglaló Környezetvédelmi Program. Jelen környezetvédelmi nyilatkozatban a 2017-2019 közötti időszakot felölelő Környezetvédelmi Programot mutatjuk be. A program megalkotása és végrehajtása során nagy hangsúlyt helyeztünk arra, hogy a környezeti teljesítmény javítását és a közvetlen mellett a közvetett környezeti hatások szem előtt tartását is biztosítsák a meghatározott környezetvédelmi programpontok, ezáltal lehetővé téve fenntarthatósági céljaink effektív elérését. Minden egyes pont a város által alkotott számos más stratégiákban foglaltakkal szinkronban és konszenzusban kerültek definiálásra, garantálva, hogy a Környezetvédelmi Program hozzájárulhasson a magasabb szintű célok megvalósításához is. Az aktuális, 2017-2019 közötti Környezetvédelmi Program (*2. melléklet*) keretén belül 11 pont foglalkozik a közvetlen, illetve 16 pont a közvetett környezeti tényezőkkel. A program kialakításakor kihangsúlyozott szempont volt, hogy az egyes vállalások nagyobb ívű, stratégiai időtávot fedjenek le, valamint hogy olyan perspektivikus lehetőségek vizsgálatára törekedjünk, melyek lehetségessé tehetnek a későbbiekben további új fejlesztési lehetőséget hordozó irányokat. E célok között olyan elemek szerepelnek, mint például az infrastrukturális, a technikai és szervezeti, továbbá a szemléletformálással kapcsolatos intézkedéseket szükségessé tevő vállalások. Az EMAS Rendelet előírásainak megfelelően, minden olyan területen ahol lehetett, törekedtünk számszerűsített, precíz és konkrét vállalások értelmezésére és megfogalmazására. A programpontok ledolgozása az előzetesen tervezett menetrend szerint történik, amennyiben ettől eltérés tapasztalható, annak okai szerepeltetésre kerülnek a programban, amely a mellékletben található.

5. A környezeti teljesítmény alakulása

A környezetmenedzsment rendszer működtetésének központi és lényegi célja a környezeti teljesítmény hosszú távú folyamatos javítása. Az ennek érdekében hozott intézkedések és rendelkezések sikerét a környezeti mérőszámok alakulásával tudjuk a legpontosabban lemérni. Az EMAS rendszer keretein belül definiálásra kerül a rendszeresen nyomon követett indikátorok köre, valamint az adatgyűjtés módja és annak gyakorisága is. Eme indikátorok egyrészt megfeleltethetők a leghangsúlyosabb tényezőiknek, másrészt alkalmazhatók a változások megfelelő felbontással történő ábrázolására. Az adatgyűjtés során nyert információk gyakorta ismétlődő ellenőrzése, elemzése és kiértékelése egyfajta alapot teremt arra, hogy átgondoljuk, vagy éppenséggel továbbvigyük intézkedéseinket.

Az alábbi fejezetek tájékoztatást nyújtanak ezen indikátorok 2018. évi alakulásáról, összehasonlítva értéküket a megelőző évek értékeivel. Ez az összehasonlítás egyfajta párhuzamos értékelésre ad lehetőséget annak fényében, hogy a tárgyilagos év miként viszonyul a korábbi évek értékeihez. Ezenfelül pedig az EMAS Rendelet által megszabott követelményeknek megfelelően számot adunk a nyilvántartott kulcsindikátorok 2018-as módosulásairól. A specifikus értékek kiszámításának alapja minden egyes esetben a környezetmenedzsment rendszerbe bevont munkavállalók száma (kivéve az anyagfelhasználás esetében, melyről az adott alfejezetben nyújtunk tájékoztatást).

5.1 Működési alapadatok

A Polgármesteri Hivatal létszámában viszonylag jelentős mértékű növekedés mondható el annak ismeretében, hogy az 2018 év végén 325 fő volt. A Hivatal költségvetési bevétele 2017-ről 2018-ra nagymértékű növekedést (+30,36%) mutatott. Ezzel egyúttal az is elmondható, hogy a költségvetési kiadásokat tekintve a 2017-2018 viszonylatában az előző évi adatokhoz képest kismértékben csökkent a Polgármesteri Hivatal kiadása, azonban még mindig jóval több, mint a 2016-os érték. A beépített terület értékei sem a Polgármesteri Hivatal, sem pedig kirendeltségei esetében nem változtak a vizsgált két évben.

A Polgármesteri Hivatal működési alapadatai

	Egység	2016	2017	2018	Változás '17-'18 (%)
Munkatársi létszám	fő	302	304	325	6,91
Költségvetési bevétel	millió Ft	47 251	49 095	64 000	30,36
Költségvetési kiadás	millió Ft	38 994	56 095	50 000	-10,87
Beépített terület (Hivatal)	m ²	10 094	10 094	10 094	-
Beépített terület (Kirendeltségek)	m ²	515	515	515	-

A Településfejlesztési Főosztály (mint a környezetmenedzsment rendszer alkalmazási területének) jellemzőbb adataiban az elmúlt évekhez képest már változás mutatható. A Településfejlesztési Főosztály létszáma 3 fővel bővült, a Városépítési Osztály pedig 4 fővel a tavalyi évhez képest. A Főosztály továbbra is jelentős támogatást kap a környezetvédelmi programban megfogalmazott vállalások teljesítésére.

Az EMAS rendszerbe bevont szervezeti egység működési alapadatai

	Egység	2016	2017	2018	Változás '17-'18 (%)
Településfejlesztési Főosztály	fő	38	39	42	7,69
Ebből: stábfunkció – Főosztályvezetőhöz rendelt	fő	9	9	9	-
Ebből: Városfejlesztési Osztály	fő	15	17	15	-11,11
Ebből: Városépítési Osztály	fő	14	14	18	28,57
EMAS rendszer működtetésébe bevont munkatársak száma	fő	38	39	42	7,69
Környezetvédelmi Program teljesítésére rendelkezésre álló költségvetés	millió Ft	5	5	5	-

5.2 Energia-felhasználás

Az éves szintű villamos energia-fogyasztás 2016 és 2017 közötti jelentős mértékű csökkenése nem folytatódott tovább a 2018-as évben. Az előző éves adathoz mérve közel +21,7%-os növekedés volt tapasztalható. A hőenergia-fogyasztás ezzel szemben csökkenést mutatott. Ahogyan azt a korábbi évben írtuk a 2016-os alacsony értéket követően 2017-re a fogyasztás visszaállt a korábbi évekre jellemző szintre. Ennek mértéke 2018-ra közel -5,8%-os esést mutatott. Ez az ingadozás a korábbi évekhöz hasonlóan alapvetően az időjárási körülmények alakulásának volt betudható.

Ahogyan az az elmúlt évek nyilatkozataiban is külön kiemelésre került, továbbra is arra törekszünk, hogy kihangsúlyozott figyelmet fordítsunk a Polgármesteri Hivatal környezetmenedzsment rendszerében az energiafelhasználás tudatos hatékonyságának növelésére. Törekedvén arra, hogy folyamatosan feltárjuk az esetleges optimalizációs lehetőségeket, ezekkel kapcsolatos intézkedéseken és programokon keresztül biztosítjuk az energia-felhasználásunk csökkenését.

	Egység	2016	2017	2018	Változás '17-'18 (%)
Összes villamos-energia felhasználás	kWh	459 452	345 013	419 917	21,7
Összes hőenergia felhasználás	kWh	942 622	1 211 072	1 140 999	-5,8
Villamos-energia felhasználás (Településfejlesztési Főosztály)	kWh	25 126	18 867	22 964	21,7
Hőenergia felhasználás (Településfejlesztési Főosztály)	kWh	51 548	66 228	62 397	-5,8
Teljes közvetlen energiafelhasználás (Településfejlesztési Főosztály)	kWh	76 674	85 096	85 360	0,3
Kulcsindikátor (energia-felhasználás)	kWh/fő	2018	2182	2032	-6,85

Az energiafelhasználásra vonatkozó kulcsindikátor értéke 2018-ben 2032 kWh/fő értéket mutatott, mely érték az előző évhez képest -6,85%-al csökkent.

A Polgármesteri Hivatal továbbra is a villamos energia hálózatról vételezi a szükséges elektromos energiát, így a megújuló energia arány tekintetében a magyar hálózat adatai a mértékadóak (~10% megújuló arány). Az előállítás tekintetében a vételezett hőenergia alapvetően továbbra is földgázalapú, mindamellett városunkban a távhőszolgáltatás közel 20%-ának forrása továbbra is geotermikus energia, ezáltal az megjelenik a Polgármesteri Hivatal energiaellátásában is.

5.3 Vízfelhasználás

Annak érdekében, hogy tovább növeljük a vízfelhasználás hatékonyságát, kiemelt figyelmet fordítunk a víztakarékos műszaki eszközök és megoldások alkalmazására, azok rendszeres időközönkénti karbantartására, valamint a környezettudatos szemléletforma, oktatás és nevelés érvényesítésére, a minél inkább megfelelő kommunikáció által. A vízfogyasztás tekintetében a korábbi évhez képest +12,9%-os növekedés mutatkozott, noha így sem haladja meg a 2016-os értéket.

	Egység	2016	2017	2018	Változás '17-'18 (%)
Összes vízfelhasználás	m ³	4 137	2 789	3 150	12,9
Vízfelhasználás (Településfejlesztési Főosztály)	m ³	521	358	407	13,8
Kulcsindikátor (vízfelhasználás)	m ³ /fő	13,7	9,2	9,69	5,65

A Településfejlesztési Főosztály szinten 2018-ban ez a jelenség szintén elmondható. Noha a Főosztály vízfelhasználása több mint a tavalyi adat, mégis jóval elmarad a 2016-os adathoz képest. Maga a kulcsindikátor értéke pedig +5,65%-os növekedést mutat.

5.4 Hulladékgyaldkodás

A nyilatkozatban ismertetett időszakban - a tavalyi évhez hasonlóan - az elszállított kommunális hulladékfrakció mennyiségére továbbra is stagnálás volt jellemző. Az elszállított papírhulladék mennyisége a 2016-os értékre esett vissza, közel -5,7%-os változással a tavalyi évhez képest. Üveghulladék tekintetében

2016 óta folyamatos csökkenés mutatkozik. Míg 2016-ban 6,7 tonna, 2017-ben 6,5 tonna, majd 2018-ban 5,2 tonna üveghulladékot szállítottak el. A változás mértéke 2017-2018-as időszakra -20%-os csökkenés. Elszállított műanyag hulladék esetében +9,1%-os növekedés tapasztalható. Noha első olvasásra ez viszonylag nagy változásnak tűnik, meg kell említeni, hogy az előző két évben ennek értéke 1,1 tonna, míg 2018-ban 1,2 tonna volt. Nos tehát, a +9,1%-os növekedés voltaképpen tizednyi növekedést takar. Végül pedig az összes elszállított hulladék mennyisége tonnában -1,3%-os csökkenést mutat 2017-hez képest.

	Egység	2016	2017	2018	Változás '17-'18 (%)
Összes elszállított kommunális hulladék	t	113	113	113	-
Összes elszállított papírhulladék	t	3,3	3,5	3,3	-5,7
Összes elszállított üveghulladék	t	6,7	6,5	5,2	-20,0
Összes elszállított műanyag hulladék	t	1,1	1,1	1,2	9,1
Összes elszállított hulladék	t	124,3	124,3	122,7	-1,3
Elszállított hulladék (Településfejlesztési Főosztály)	t	15,7	16	16,1	0,73
Kulcsindikátor (keletkezett kommunális hulladék)	t/fő	0,43	0,42	0,39	-7,22

Külön kiemelve a Településfejlesztési Főosztály esetét, az elszállított hulladék mennyisége enyhe növekedést mutat az elmúlt években. Az elszállított hulladék mennyisége közel 16,1 tonna volt, maga a kulcsindikátor pedig 2018-ban -7,22%-os csökkenéssel 0,39t/fő.

5.5 Anyagfelhasználás

A Hivatal irodai tevékenységének alakulását – anyagfelhasználás vonatkozásában - az egyik leginkább prezentálni képes mutató paramétere a papírfelhasználás, így annak számszerűsített értéke kiváló mutatószámként használható. E paraméter mellett való állásfoglalásunk egyik meghatározó ténye az, hogy a papírhasználat egy olyan tényező, melyre a legnagyobb ráhatás és rálátás mutatkozik a munkafolyamatok során. Ennek okán kiemelt szempontnak minősül a papírhasználat csökkentését célzó szemléletformálás, valamint a környezettudatosság hétköznapiakba való átültetése. Ennek egyik ékes bizonyítéka, hogy törekszünk az elektronikus ügyintézésre való áttérésre, valamint a nyomtatáshoz használatos eszközök takarékos korszerűsítésére.

Mindemellett azonban megemlítendő, hogy egy adott év papírfelhasználásának mértéke döntő nagyságban a Hivatal által lebonyolított ügyek számától, valamint azok összetettségétől is függ. Nincs ez másképp a tárgyilagosságnak sem. Ezáltal az értékek alakulása sok esetben, nem tükrözi teljes mértékben az adott befektetett intézkedések hatását. Az összes papírfelhasználás mértéke 2017-hez képest növekedést mutat. Lapok tekintetében +4,5%-os, tonnában kifejezve +3,2%-os növekedés mutatkozott, azonban mindez meg sem közelíti a 2016-ban tapasztalt sokkal nagyobb értékeket. A Településfejlesztési Főosztály 2018-as papírfelhasználásának mértéke a korábbi évhez képest 30,4%-al való csökkenést mutatott. Ezek alapján elmondható, hogy az utóbbi három évben a Településfejlesztési Főosztály által felhasznált papír mennyisége folyamatosan csökkent.

	Egység	2016	2017	2018	Változás '17-'18 (%)
Összes papírfelhasználás ¹	lap	2 928 500	2 268 500	2 371 000	4,5
Összes papírfelhasználás	t	15,48	11,90	12,27	3,2
Papírfelhasználás (Településfejlesztési Főosztály)	t	0,55	0,43	0,3	-30,4
Kulcsindikátor (papírfelhasználás)	t/fő	0,015	0,011	0,007	-35,4

A kapcsolódó kulcsindikátor értéke követve a fenti tendenciát 2018-ban 0,008-ra csökkent közel 35,4%-al.

5.6 Jellemző emisszióink

¹ A Településfejlesztési Főosztály tevékenysége kapcsán a legfontosabb anyagáram a papírfelhasználáshoz köthető. Minden más anyagfelhasználás a Polgármesteri Hivatal egészére értelmezhető csak, így azok számszerűsítésétől itt eltekintünk.

A szolgálati gépjárműhasználat mértéke a Polgármesteri Hivatal egészét tekintve 2018-ban enyhe csökkenést (-5,6%) mutatott, a Településfejlesztési Főosztály esetében (munkatársi létszám alapján arányosított mérőszám) pedig szintén kismértékű csökkenés (-4,93%) látható. Külön megjegyzendő, hogy a Polgármesteri Hivatal egészét tekintve a 2018-as érték a 2016-os érték alá is visszaszorult. Ha a csökkenés kismértékű is, ezzel párhuzamosan csökkent a szén-dioxid kibocsátás értéke is -4,93%-al.

Ahogy a korábbi években továbbra is törekszünk a szolgálati utak racionalizálására (pl.: tömegközlekedés, illetve telekocsi rendszer alkalmazása), sok esetben azonban erre az adott utak jellege miatt nincs lehetőség. Éppen ezért a szolgálati utak hossza spontán ingadozást mutat, az értékek változásaiból hosszú távú következtetések nem vonhatóak le.

	Egység	2016	2017	2018	Változás '17-'18 (%)
Összes szolgálati út hossza	km	328 249	343 389	324 069	-5,6
Összes szolgálati út (Településfejlesztési Főosztály)	km	41 303	44 053	41 880	-4,93
CO ₂ -kibocsátás a szolgálati utakból (Településfejlesztési Főosztály) ²	t	7,1	7,6	7,2	-4,93
Kulcsindikátor (CO ₂ -kibocsátás)	t/fő	0,19	0,20	0,17	-11,72

Az értékek változását követve a kulcsindikátor értéke is kismértékben csökkent 2018-ban.

5.7 Biológiai sokféleség

A város, mint élhető lakókörnyezet biztosításához és arculatához nagymértékben hozzátartozik a biológiai sokféleség, a biodiverzitás tevékeny és eredményes megóvása, illetve a környezeti tudatosság és szemléletformálás minél magasabb szintre való emelése és érvényesítése. Városunk már a korábbi években is hangsúlyozta, hogy évről évre tradicionális jelleggel kiemelt figyelmet szentel e kérdésre. A biológiai sokféleség biztosítása és megóvása érdekében e terület stratégiai fontossága következtében felvételre került városunk környezetvédelmi programjai közé.

Az EMAS Rendelet értelmében a biodiverzitással összefüggő kulcsindikátor számítása a Településfejlesztési Főosztály működésével kapcsolatban nem értelmezhető, így annak közlésétől jelen formában és keretek között eltekintünk. A beépített területekre vonatkozó adatok megtalálhatóak a győri Polgármesteri Hivatal működési alapadatai táblázatban.

² A szolgálati utakból származó CO₂-kibocsátás számításához a Polgármesteri Hivatalnál alkalmazott Opel Astra Classic II 1,4 ECOTEC átlagos kibocsátási adatait vettük figyelembe. A számításnál – az adatok elérhetősége miatt – csak a motorüzemből származó CO₂ kibocsátások kerültek feltüntetésre.

6. Adatlap

SZERVEZET:	GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATAL	
AZ EMAS-BAN RÉSZTVEVŐ SZERVEZETI EGYSÉG:	GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATAL, TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI FŐOSZTÁLY	
CÍM	9021 GYŐR, VÁROSHÁZ TÉR 1.	
HIVATALOS HONLAP:		
POLGÁRMESTER:	BORKAI ZSOLT	TELEPHELYEK SZÁMA: 1
JEGYZŐ:	DR. LIPOVITS SZILÁRD	ALKALMAZOTTAK SZÁMA: 42 FŐ
EMAS VEZETŐ:	FÜKE PÉTER TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI FŐOSZTÁLYVEZETŐ	TELEFONSZÁM: 96/500-211 E-MAIL: fuke.peter@gyor-ph.hu
EMAS SZAKMAI VEZETŐ:	SZEKERES GYÖRGY KÖRNYEZETVÉDELMI REFERENS	TELEFONSZÁM: 96/500-440 E-MAIL: szekeres@gyor-ph.hu
	TEVÉKENYSÉG:	ÖNKORMÁNYZAT
	TEÁOR SZERINTI BESOROLÁS /NACE KÓD:	84.11 ÁLTALÁNOS KÖZIGAZGATÁS
	REGISZTRÁCIÓS SZÁM:	HU-000013
	KÖRNYEZETVÉDELMI NYILATKOZAT ÉRVÉNYESÍTÉSE:	2019.05.28.
	KÖVETKEZŐ HITELESÍTÉS IDEJE:	2020-05
HITELESÍTŐ:	FERJANCSIK ZSOMBOR	AKKREDITÁLÁSI SZÁMA: HU-V-0006/2019 AKKREDITÁLÁSRA VONATKOZÓ TERÜLETE: O 84
ÍRTA:	MACHER GERGELY ZOLTÁN, DR. TORMA ANDRÁS	

A KÖRNYEZETVÉDELMI HITELESÍTŐ NYILATKOZATA A HITELESÍTÉSRŐL ÉS AZ ÉRVÉNYESÍTÉSRŐL

Ferjancsik Zsombor EMAS környezetvédelmi hitelesítői nyilvántartási szám: HU-V-0006/2019 akkreditált vagy engedélyezett a következő hatáskörben: O 84 (NACE-kód) kijelenti, hogy hitelesítette, hogy a szervezet környezetvédelmi nyilatkozatában szereplő telephely(ek) vagy egész szervezet

GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATAL, TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI FŐOSZTÁLY

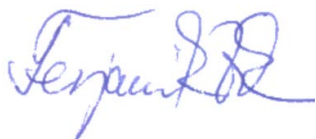
amelynek a nyilvántartási száma: HU-000013 teljesíti-e a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló, 2009. november 25-i 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet valamennyi előírását.

E nyilatkozat aláírásával igazolom, hogy:

- A hitelesítés és az érvényesítés végrehajtása teljességében megfelel a 1221/2009/EK rendelet előírásainak,
- a hitelesítés és az érvényesítés eredménye megerősíti, hogy semmi nem utal arra, hogy a szervezet ne teljesítené a környezettel kapcsolatos hatályos jogi előírásokat,
- a szervezet környezetvédelmi nyilatkozatának adatai és információi megbízható, hiteles és helyes képet adnak szervezet összes tevékenységéről, a környezetvédelmi nyilatkozatban meghatározott alkalmazási körön belül.

Ezen okmány nem egyenértékű az EMAS keretében való nyilvántartásba vétellel. Az EMAS keretében történő nyilvántartásba vételt kizárólag az 1221/2009/EK rendelet szerint illetékes testületek végezhetnek. Ezen okmány nem használható fel önálló nyilvános közleményként.

Kelt: 2019.05.28.

Ferjancsik Zsombor Gergely

1. MELLÉKLET

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának Környezeti Politikája

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata felismeri, hogy tevékenységei révén **közvetlen** (energiafelhasználás, vízfogyasztás, közlekedés, hulladékok kezelése, irodaszerek használata, beruházások, építkezések, bizonyos közigazgatási döntések), illetve **közvetett módon** (közigazgatási döntésekből adódóan) **befolyást gyakorol környezetére.**

Környezete iránt érzett felelőssége tudatában **kinyilvánítja**, hogy a döntéshozatal és mindennapi tevékenysége folyamán figyelembe veszi szűkebb és tágabb értelemben vett környezete viszonyait, valamint **biztosítja** a környezeti társadalmi névre jelentős jogszabályok és egyéb követelmények maximális betartását.

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata **felismeri és elfogadja** azt az elvet, miszerint a környezetterhelések csökkentésének leghatékonyabb módja a környezetmenedzsmet rendszerek alkalmazása.

Ebből kifolyólag **kötelezettséget vállal** arra, hogy környezetmenedzsmet rendszert működtet azzal a céllal, hogy folyamatosan javítsa környezeti teljesítményét, az esetleges szennyezések és környezeti káresemények kialakulásának valószínűségét csökkentse.

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata az **EMAS szerinti környezetmenedzsmet rendszer** bevezetése és működtetése mellett döntött.

Az Önkormányzat és a Polgármesteri Hivatal környezetterhelésének szisztematikus csökkentése érdekében Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata a **környezetvédelmi hivatallsát** az alábbi pontokban összegzi:

- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA környezetmenedzsmet rendszert működtet, hogy közvetlen és közvetett környezeti hatásait azonosítani tudja,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA rendszeresen vizsgálja környezeti teljesítményét és kifejezett célja annak folyamatos javítása,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA biztosítja valamennyi környezeti, illetve környezeti vonatkozású jogszabály, illetve előírás betartását,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA beruházásai révén törekszik arra, hogy az önkormányzat és intézményei megfeleljenek a magas energiahatékonyságú, technikai követelményeknek, továbbá támogatja a megújuló energiaforrások hasznosításának megvalósulását,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA törekszik a fenntartható hulladékgazdálkodási rendszer kialakítására, ennek keretén belül célja a keletkező hulladékok mennyiségének csökkentése, minél nagyobb arányú újrahasznosítása,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA intézkedései révén megóvja a természetes vizeket, fenntartható vízgazdálkodást folytat, biztosítja a vízbázisok védelmét,

- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA szabályozási tevékenységével, forgalom szervezési intézkedéseivel, a környezetbarát közlekedés fejlesztésével, elősegíti a közlekedési eredetű káros környezeti hatások csökkentését, ennek keretén belül előmozdítja a tömegközlekedés-, kerékpár használatát.
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA lehetőség szerint támogatja a környezetbarát technológiák alkalmazását, tudásigényes iparágak megjelenésével és olyan vállalkozások osztronzésével, amelyek messzemenőkig figyelembe veszik a környezetvédelmi előírásokat,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA keresi a lehetőségeket a meglévő természetes élőhelyek védelmének javítására, valamint a megfelelő életminőség biztosítása érdekében célja a zöldterületek, folyópartok felújítása, karbantartása és fejlesztés, valamint zöldfolyosó rendszer kialakítására is törekszik,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA a fontosabb intézkedéseket megelőzően környezeti hatásvizsgálatot készít,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA a partnereit, beszállítóit és más hivatalokat, illetve hatóságokat igyekszik befolyásolni annak érdekében, hogy ezek megfeleljenek a fenntarthatóság követelményeinek,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA erősíti a helyi lakosság környezettudatos magatartását, azáltal, hogy az ügyintézés során környezetvédelmi felvilágosító, tudatformáló tevékenységet fejt ki,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA hatékony szakmai koordinációt igyekszik folytatni a települési környezetvédelmi információs háttér kialakításában és működtetésében, ezzel folyamatosan figyelemmel kísérve és javítva a települési környezet állapotát, továbbá a lakosságot annak alakulásáról rendszeresen tájékoztatja,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA alkalmazottait a környezettudatos munkavégzésre ösztönzi,
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA rendszeresen aktualizálja környezetvédelmi politikáját és annak tartalmát nyilvánosságra hozza.

E környezetvédelmi politika Győr Megyei Jogú Városának környezetvédelmi hivatallsát és az ezekkel összefüggő stratégiai terveit tartalmazza és mint ilyen a környezetmenedzsmet rendszer hatékony működésének alapját képező környezetvédelmi célok és –programok keretét adja.

Győr, 2007. augusztus 30.

Dr. Papp László
jegyző

2. Melléklet:
KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM
2017 - 2019

Sorszám	Környezeti cél	Konkrét célkitűzés	Intézkedés	Érték	Határidő	Teljesültség	Megjegyzés
Közvetlen környezeti tényezőkkel kapcsolatos programok							
1.	Hulladékgazdálkodás	Szelektív hulladékgyűjtés fokozása	Szelektív hulladékgyűjtés rendszerének felülvizsgálata, esetleges optimalizálása		2019	100%	
2.	Energiahasználat	Energiahatékonyság növelése	Épületenergetikai fejlesztés megvalósítása a Városház tér 1-ben, hagyományos nyílászárók cseréje hőszigeteltekre		2021	50%	
3.			Szemléletformáló kampány és monitoring rendszer megvalósítása az energiahatékonyság növelése érdekében		2019	0%	Elhalasztva a 2019-2021 közötti ciklusra.
4.			Mozgás-, jelenlétérzékelők felszerelhetőségének megvizsgálása a Hivatal épületében		2019	0%	Elhalasztva a 2019-2021 közötti ciklusra.
5.	CO ₂ -kibocsátás	CO ₂ -kibocsátás csökkentése	Megújuló energiahasznosítás a Honvéd liget 1. épületnél (napelemek felszerelése)	16,7 kW _{peak}	2018	100%	
6.	Szemléletformálás	Munkatársak motiválása	Kéthavi rendszerességgű környezetvédelmi hírlevél a Hivatal munkatársai számára		2019	0%	Helyette online információátadás
7.			Tematikus környezetvédelmi programok szervezése a Hivatal munkatársai számára		2019	100%	
8.	Szabályozási / fejlesztési tevékenység	Jövőbeli fenntarthatósági fejlesztések támogatása	Városi klímastratégia készítése		2019	25%	A pályázat megvalósítása 2021-ig tervezett.
9.			Zöld város I projekt megvalósítása		2019	75%	A program pont zárása 2020 elején történik meg.
10.			Zöld város II projekt megvalósítása		2021	25%	Tervezés lezárult, támogatás rendelkezésre áll.
11.			Környezetbarát megoldások megvalósíthatóságának vizsgálata a "Győr Európa Kulturális fővárosa" projekt keretében		2023	0%	"Győr Európa Kulturális fővárosa" pályázat nem nyert támogatást.
Közvetett környezeti tényezőkkel kapcsolatos programok							
1.	Energiahasználat	Energiahatékonyság növelése	Önkormányzati épületek további energetikai felújítása	14 db	2019	50%	A program pont teljes megvalósulása a 2019-2021 közötti ciklusban várható.
2.			Közvilágítás folyamatos korszerűsítése, korszerű LED-es fényforrások telepítése útfelújítások, új utak létesítése során		2019	100%	
3.			Megújuló energiák hasznosítása	Megújuló energiatermelés lehetőségének kiépítése önkormányzati intézmények esetén (háztartási méretű napelemes kiserőművek telepítése)	10 db	2019	50%
4.	Vízvédelem	Szennyvízelvezetés fejlesztése	Szennyvíz- / csapadékvíz hálózat tervezett folyamatos felújítása útfelújításokhoz kapcsolódóan	5 km	2019	100%	
5.	Közlekedésből származó környezetterhelések csökkentése	Közlekedésből származó környezetterhelések csökkentése	Győr Keleti elkerülő út 2. ütem megépítése		2018	100%	
6.			Győr Keleti elkerülő út 3. ütem megépítése		2018	100%	
7.			Parkolási rendelet felülvizsgálata, környezetterhelés csökkenését eredményező szabályozás kialakítása		2019	25%	Vizsgálat folyamatban van.
8.			500 db nem felszíni parkolási lehetőség kialakítása		2019	100%	

2. Melléklet:
KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM
2017 - 2019

Sorszám	Környezeti cél	Konkrét célkitűzés	Intézkedés	Érték	Határidő	Teljesültség	Megjegyzés	
Közvetlen környezeti tényezőkkel kapcsolatos programok								
9.	Közlekedés	Környezetbarát közlekedési módok támogatása	Radnóti M. utca kikötése az 1. sz. főútra		2018	100%		
10.			Kerékpárkölcsonzó rendszer folyamatos bővítése (dokkolók száma, állomáshelyek száma, kerékpárok száma)	- ~30 db kerékpár - ~30 dokkoló - 5 db új helyszín	2019	100%		
11.			Kerékpáros létesítmények bővítése és felújítása (utak, támaszok, stb.)		2019	75%	A programot megvalósítása áthúzódik a 2019-2021 közötti időszakra.	
12.			E-mobilitás elterjedésének támogatása, töltőoszlopok telepítése	10 db	2019	50%	Eddig megvalósult: 5 db, 2020. májusig a további töltőoszlopok üzembehelyezésre kerülnek.	
13.			E-mobilitással kapcsolatos szemléletformálás, nyitott napok szervezése a helyi érintettekkel	3 db	2019	0%	A programot megvalósítása 2021-ig várható.	
14.			Közösségi közlekedés fejlesztése	Helyi jegy automaták számának bővítése	2 db	2019	100%	Megvalósult: 3 db.
15.				Helyi autóbussz közlekedés bővítése az Ipari Park Tibormajori u. irányába		2017	100%	
16.	Biodiverzitás	Biodiverzitás tervezett növelése	Zöldfelületek tervezett rekonstrukciója és bővítése a Zöld Város I és II projekt keretében		2021	50%	"Zöld Város I" projekt 2020-ig megvalósításra kerül, "Zöld Város II" projekt megvalósítása 2021-2022 között tervezett.	
17.			Faültetési program (pótlás és új telepítés) tudatos megvalósítása, szemléletformálási aktivitás a faültetésekhez kapcsolódóan	1000 db / év	2019	75%		